

(המשך מעמוד 17)

לשוט על גבי אוניית השלום ולשהות בה בשכר של 100 דולר לחודש. צריך להיות מתמוגגי מבידה זו או מרתא. אייבי הצליח לאסוף סביבו חברה מופלאה למדי של משוגעים לרעיון השלום. שלא היה להם כול קשר ישיר לישראל או למרח התיכון דווקא.

כדי להחזיק צוות כזה בתנאי בדידות במשך תקופה ארוכה, כמו בהסגר, צריך להיות רביאמן ביחסיו אנושי. אייבי לא התגלה ככזה. ההתמודדות המתמדת עם אנשי הצוות התישה את כוחו של אייבי מבחינה פיזית ונפשית.

היחסים בינו לבין עובדי האוניה החלו להידרדר עוד בטרם הגיעה האוניה אל חופי הארץ. אולם או עוד היו הכל חדורים ברוח התלהבות, שדחקה את המרידות אל מתחת לפני השטח.

ההתפרצויות הראשונות החלו ימים מס' פר לאחר שהספינה הטילה עוגן מול חוף תל-אביב. אחדים מאנשי הצוות, שלא היה להם קשר עם העולם-של-החוף משך שבועות ארוכים — היו צמאים לכל ידיעה, לכל טיפת אינפורמציה, לכל מכתב מן הבית, או עתון מן החוף. הם החלו מרגי-שים כי אייבי השתדל לנחק ולנטרל אותם מן האורחים שהגיעו לאוניה. הוא לא הניח להם לשוחח עם עתונאים, ועמד על כך שיהיה נוכח בכל ראיון. כאשר שוחח טלפונית עם החוף, לא הניח לאיש להימצא בחדר הקשר.

הוא התנוגד כמו דיקטטור, אמר אחד מאנשי הצוות שפרש. "הוא היה בכל רגע, בכל מקום והקפיד שאיש לא יעשה דבר מה מתוך יוזמה אישית. אלא על פי הוראתו בלבד. הוא התערב אפילו בעבודתם של אנשים מקצועיים, כמו רבי-החובל והקצין הראשון. הוא התיימר לדעת כל דבר, יותר טוב מכל אחד אחר: מכוונות יותר טוב מהמכוונאי, ימאות יותר טוב מרבי-החובל והנעש, תוכניות יותר טוב משדר מקצועי." ואז החלה העוינה הגדולה. ראשון ירד האמריקאי אד סימוני, שהיה אחראי על חדר החדשות והטלסק. "עוד תראה כמה ילכו בעקבותי", אמר כשירד לחוף. כעבור ימים אחדים הוא הגיע לקיבוץ מחניים, שם הוא שוהה עד היום.

בעקבותיו ירד הקרין הערבי של הר תחנה, יצחק ("זכי") קלדרון, יהודי יליד מצרים, תושב מרסי שבצרפת, שהצטרף לאוניה כחשמלאי — אך מצא עצמו כמגיש התוכנית הערבית. אחרי שירד לחוף, מצא זכי עבודה במקצועו כחשמלאי, רכש דירה בבתיים, והביא את משפחתו מצרפת, כדי להתקע בארץ.

הבא בתור היה הטבח, ז'אן מארי, שאביו עומד בראש הקרן למען ספינת השלום בצרפת. ז'אן מארי מצא לו בינתיים ידידים בארץ, והוא מתפרנס מהופעות פוריות כגיטריסט-זמר במועדוני-לילה. אולם מהי לומה כבדה יותר ניתחה על אייבי, כאשר הקצין הראשון שלו, היוגוסלבי לודוויג פיברניק, עזב אף הוא את האוניה. לודוויג היה אחד האנשים הרציניים והמוכשרים ביותר בצוות ואפילו כאשר בילה חופשות חוף, הקדיש את רוב זמנו לטיפול בענייני הספינה. אולם הוא לא עמד בלחץ, לדבריו חיבל אייבי במשמעת בקרב אנשי הצוות, והרס עד היסוד את מערכת היחסים החייבת לשרור בין הקצין הראשון באוניה, לבין שאר הימאים.

לבסוף הודיע לאייבי חדי-משמעת: "או שאתה משלם לי משכורת מלאה, או שאני יורד. אינני מוכן לעבוד גם ביחס כזה, וגם ללא שכר." אייבי סירב לשלם לו, ולודוויג עזב את האוניה. כיום הוא נמצא בקפריסין ועובד כקצין ראשון על ספינת-טיולים פרטית.

כבוד חברי צוות נוספים מדברים בקול רם על פרישה — כמו איש התחוקה, האמריקאי רוג'ר בישוף ורבי-המלחמה, הפיליפיני פיטר ולו — ניצב אייבי השבוע בפני הודעת הפרישה של איש-המקצוע החיוני ביותר בתחנת השידור: מהנדס המשדרים, ההולנדי ביל דאנס. ביל כבר מחפש כיום עבודה בארץ, והוא יעזוב את האוניה סופית בעוד שבועיים.

מנהל אוניה
כמו מסעדה
ל אור מצב זה, לא קשה להבין מדוע נתון אייבי במצב הפיזי והנפשי אותו תיאר ירדיו. במצבי השלום שלו — כמו מבצע השמדת צעצועי המלחמה המראתון שנועד לאסוף תרומות, הדיאלוגים — נכ' שלו. קופת הספינה, התרוקנה. אנשי הצוות שלו — פרשי.

הגרוע מכל, קרה השבוע, כאשר גם רבי-החובל של הספינה, הצרפתי פרנסואה בנוזון, הודיע לאייבי כי איננו מוכן עוד לעבוד ללא תשלום. הוא דרש 1200 דולר לחודש. אייבי הציע 700. פרנסואה סירב. לא רק לרבי-החובל היו לפתע דרישות כספיות, גם שאר אנשי הצוות והשדרנים החלו לדרוש שכר הוגן עבור עבודתם. רסיבה: היתה להם הרגשה שהאוניה הפכה לעסק נושא רווחים, מאז החל אייבי לשדר שידורי פירסומת מעל תחנתו.

אלא שזאת היתה אשליה מרה. למעשה לא הכניסו שידורי הפירסומת לאייבי עד כה אפילו לא אגורה אחת. בשבועות הראשונים להפעלתה, החלו לזרום תרומות לתחנת השלום. התרומות, שהסתכמו בסכומים של אלפי לירות, הוכיחו נסר להשבון בנק מיוחד שנפתח לצורך זה. אל התרומות נוספו הכספים שנאספו במבצעים מיוחדים. בעזרת כספים אלה, שהסתכמו יחד בסכום של כ-100 אלף ל"י, יכול היה אייבי לנשום לרווחה, לתקן את הקילקולים שהתחוללו באוניה ובמכשיריה, לרכוש סירת מנוע שתקיים קשר קבוע בינו לבין החוף הישראלי.

אולם כאשר החליט אייבי לממן את שידורי השלום שלו בפירסומת, נפסק זרם התרומות. בתחילה נאספו שידורי הפירסומת בצורה פרטיזנית. הפירסומאים העבירו את הסיסמאות המוקלטות שלהם ישירות לאוניה. אולם כאשר היו שידורי התחנה כשיא הפופולאריות שלהם, ופיר-סומאים רבים רצו לרכוש זכיון על שיי

היונה הכבולה
כך רואה אחד מאנשי הצוות לשעבר של ספינת השלום, את מצבה של הספינה כיום: יונת השלום כבולה אל האוניה ומזילה הדמה על גורלה. הציון צויר בידי ז'אן מארי, שהיה טבח האוניה לפני שירד ממנה בעיקבות סיכסוך עם אייבי נתן.

דורי פירסומת בתחנה, היה ברור שצריך להקים גוף מיוחד לצורך זה. על התפקיד התמודדו כמה גופים. מצד אחד היו הצעות של כמה מישרדי פירסום. מצד שני היתה הצעתו של אורי אלוני, עורך שבועון הליטיס הישראלי ליוטון. אלוני, שנרתם לטייע לספינה מאז החלה בשידוריה, ראה את עצמו כמועמד טבעי לעמוד בראש משרד שיטפל בפירסום, תמוז ומשכורת ועמלה של 15 אחוז. בסכום זה, הבטיח, יממן את הוצאות המשרד והמשכורות של האנשים שיעבדו למענו. אייבי דחה את ההצעה. הוא לא יכול היה לסבול את הרעיון שאנשים יעשו עליו כסף.

"לא איכפת לי להתקשר עם משרד פירסום גדול", אמר אייבי, "שימלא גם 10 דקות פירסום ביום". הוא העלה גם מחיר שידורי הפירסום, דרש 300 ל"י ליחידת פירסום ששודרה בשעות השיא. לעומת כ-200 ל"י שדורש הגל הקל של שידורי ישראל. "אם אנתנו תחנה ששל" אמר אייבי, "ישלמו לנו כל מה שנדרוש". לבסוף חתם תווה עם מישרד הפירסום של דוד אדמון, לפיו הבטיח לו המישרד תשלום כולל בסך של 80 אלף ל"י לחודש, תמורת עשר דקות של שידורי פירסומת ליום.

אדמון התחייב לספק חמש דקות של שידורים מלקוחות משרדו, להשיג עוד חמש דקות שידורי פירסומת ממישרדי פירסום אחרים. אייבי היה מוכונע כי כל בעיותיו הכספיות נפתרו וכי כספו

מובטח. אלא שעד מהרה הסתבר לו כי טעה. עד היום שולמו לו רק 28 אלף ל"י על חשבון הפירסומת, גם אלה בשטר שעוקל על-ידי אחת החברות שסיפקה לו שירותים. התעניינות המפרסמים בתחנתו ירדה ור הוא לא הצליח להשיג יותר מאשר שתיים וחצי דקות של שידורי פירסומת ליום. כך הוחמץ גם הסיכוי לקיים ולהחזיק את ספינת השלום בעזרת שידורי הפירסומת. "אי אפשר לנהל תחנת רדיו כמו מס' עדה", אמר על אייבי אחד מירדיו. "ש" התאכזב מאי נכונותו של אייבי ללמוד ולשמוע לעצות. "אייבי עדיין לא מבין שאוניה ותחנת רדיו אי אפשר לנהל מי אחורי הדלפק ולימאים ועובדי התחנה אי אפשר להתייחס כאל מלצרים במסעדה."

לשלם
בשביל התודה

ה כישרון האחרון של אייבי היה הכישלון האיכותי של תחנת הרדיו שלו. רבים, שלא התעניינו בצד האידיי-אולוגי של התחנה, קיוו לפחות שתהיה זו תחנת פופ טובה, ואומנם, בשבועות הראשונים נדמה היה כי שדרני התחנה, ובראשם טוני סמית הבריטי, יכולים ללמד פרק בחילכות קריינות והגשת תוכניות לכל שדרני התחנה השידור העבריות. אלא שאשליה זו חלפה גם כן. בגלל חוסר תיכנון וחוסר מקצועיות, איבדה התחנה גם את ייחודה כתחנת פופ. הסביר אחד המומחים שניסה לסייע ל-אייבי באירגון תחנתו: "לאייבי אין מושג אלמנטרי מה נדרש מתחנת רדיו ואיך צריך לנהל אותה. הוא גם אינו מוכן לש" מוע הצעות משרדנים מקצועיים, כמו מי שדרן שלו. טוני סמית, שהוא בעל נסיון עצום בתחנות רדיו רשמיות ופיראטיות, קול השלום הפכה לתחנת רדיו שאין לה לוח זמנים, לוח תוכניות, או סדר הגיוני. אם משהו רוצה לשמוע משהו מסוים, אינו יודע מתי להאזין."

בימים האחרונים הגיע המצב עד לדידי כך שאייבי עצמו נאלץ לשבת ליד הפטי-פונים של התחנה, ולהשמיע בעצמו תקלי-טים לקהל המאזינים, כאילו היה דיסק ג'וקי.

כל הטעויות של אייבי נעשו מתוך כוון נות טובות ומתוך אמונה אדירה במיפעלו. אייבי, שהקדיש שש שנים מחייו כדי ש" חלום האוניה יהפוך למציאות, שמר עליה מכל מישמר, ראה בה את מיפעל חייו. הוא ציפה שבס אחרים יתייחסו כך אל ספינת השלום שלו. הוא ראה את עצמו כמי שראשי לתבוע מאנשים, לפקד עליהם ולצוות עליהם, וזאת מבלי להתחשב כי עובדה שהם בסך הכל מתנדבים, המוני עים על-ידי רגשות ואידואלים.

כתוצאה מכך קילקל אייבי את השורה. למאזיניו, למשל, נהג להסביר בטון אבתי כמה חשוב לומר תודה לכל מי שעוזר. אולם הוא אישית נהג בצורה הפוכה. הוא חשב שכל מה שעושים עבורו מגיע לו כדבר מובן מאליו — שכן אינו פועל עבור עצמו אלא עבור רעיון נאצל. כאשר ביקשו ממנו להודות מעל גלי האתר לאנשים פרטיים או למפעלים שתר-מו לספינה מתוצרתם היה אייבי משיב: "ישלמו בשביל זה. אם אני אומר להם תודה במשך 30 שניות — ישלמו 200 לירות. זה פירסומת בשבילם."

מרב התלהבות
שריפה

ה שבועי, שנפסקו שידורי התחנה והחלו נפוצות הידיעות על הפסקת השידורים הכללית, ניסה אייבי לטעון כאילו מעולם לא היו פני הדברים טובים יותר וכי הכל כתיקונו על גבי האוניה ובתחנת הרדיו שלה.

לרוע המזל, לא היתה המציאות כה ורוי-דה. הספינה עצמה, שבמשך ששה שבוי-עות צפה על פני המים ללא מנועים, כמו גינית גדולה, תוקנה אימנם. אך הקילקול-לים התמידיים במנועיה ומכשיריה, תובי-עים כסף רב לאחזקתה השוטפת, מקורות המימון התרוקנו. גם המקורות האנושיים של האוניה הולכים ומתדלדלים. למרות שאייבי חידש את שידורי האר-גיה ואפילו אם יחליף את ציורתה וית-חיל על שידוריה מחדש שאר תיכנון, שוב לא תהיה תחנת השלום שלו מן שיכלה להיות. אייבי עצמו שרף את הרעיון המקסים שלו כרוב התלהבות.

במדינה

העם
המישטר נגד
בניהתפונקים שלו
כתביהאישום נגד מוטי פרידמן
מזכיר: המאבק בשחיתות
טרם הסתיים!

השם "מוטי פרידמן" הפך בשנתיים האחרונות שמו של אדם פרטי למושג

מוטי פרידמן
סמל המישטר

העומד בזכות עצמו. האיש מאחורי השם אינו אלא צבר יליד ראשפינה, איש חברה נעים הליכות, משכיל ונמרץ, שבערמומיותו ובכושר העיסוק שלו הצליח להפוך בכור חות עצמו למולטי-מיליונר.

אבל מוטי פרידמן, המושג, הוא הרבה יותר מזה. הוא מסמל את כל הפסול בחברה הישראלית: את הביצועים חסר המוסר; את התעשרות המעטים על חשבון העם; את הציניות לגבי ערכים; את עומק השחיתות והניזון לתוכו שקע המישטר הישראלי. השבוע, כאשר הגישה המדינה כתב-אישום נגד מוטי פרידמן האיש, האשימה אותו בהעלמת הכנסות בשיעור של 2 מיל-יון ל"י במירמה ובנסיבות מחמירות, האשימה המדינה בעקיפין לא רק את מוטי פרידמן, אלא את המישטר במדינה, שאיפ-שיר לאנשים כמו מוטי פרידמן לפעול בחסותה, ולהתעשר. כדי להתנער מהתדמית המושחתת ניסה המישטר לאמץ לעצמו תדמית של לוחם בשחיתות בעצמו. אנשי המישטר לא עשו זאת ברצון. הם נאלצו לעשות בעל כורחם. נגד רצונם ולמרות התנגדותם הנמרצת.

הכשר רשמי. מוטי פרידמן היה מנכ"ל נתיבי נפט — חברת הנפט הממ" שלית שהוקמה כדי לנצל את הנפט המצרי בסני. בדיוק לפני שנתיים, באוגוסט 1971, היה זה העולם הזה שחשף לראשונה את פרשיות השחיתות בחברה שתחת ניהולו (העולם הזה 1971). היפנה כלפיו אישית אצבע מאשימה כמי שאחראי ל" שורה ארוכה של מחדלים, ביזבוים, מעי-לות ועבירות אחרות, שאירעו תחת הנהלתו."

הסערה הציבורית שהתעוררה בעקבות הפירסומים הביאה להקמתה של ועדת ויתקון, שמסקנותיה הסעירו את הציבור עוד יותר מאשר המעשים שחשפה — משום שניסתה להעניק להם גושפנקא של הכשר רשמי. בין השאר נחשפו באותה ועדה עיסקותיו הפרטיות המפוקפקות של מוטי פרידמן, שלא ידע להפריד בין רכוש הציבור לרכושו שלו. הפך למיליונר על חשבון הציבור בחסות המישטר, שהעלים עין מכל מעשיו.

כאשר הגיש השבוע כתב-האישום נגד מוטי פרידמן, המישטר של המימסד, היתה זו הוכחה שהמלחמה בשחיתות משחלמת, ומאבק עיקבי וחסר פניות נגד המושחתים יאלץ לבסוף גם את אופרטורסיהם לפעול נגדם.

למרות הפירסום הראשוני בעולם הזה, ממשיכים דבר וכתבו יונה שימשי, לטעון כאילו הפרשה נחשפה לראשונה מעל דפי דבר — דבר שאינו אלא שקר מוחלט ונסיון להתקטש בנצות אחרים.